

Тернопіль, 2021 р. URL: https://tnpu.edu.ua/naukova-robota/documents-download/razovi_rady/dis_kuzyk.pdf

8. Зелена Трансформація України. Інформаційний ресурс про європейський зелений курс і Україну <https://greentransform.org.ua/doslidnykuvyvychyly-pytannya-polityky-zelenoyi-infrastruktury-u-shvetsiyi/> (дата звернення: 12.05.24).

9. Природоорієнтовані рішення для вашого міста URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/leaflet-nbs-for-your-city.pdf> supporting policy with scientific evidence https://knowledge4policy.ec.europa.eu/glossary-item/green-blue-infrastructures_en <https://mde.maryland.gov/programs/air/climatechange/documents/what%20is%20green%20and%20blue%20infrastructure.pdf> (дата звернення: 12.05.24).

10. Зелена інфраструктура: створення придатних для життя міст і міст, придатних для майбутнього. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/green-infrastructure-creating-habitable-towns-cities-fit-krobe> (дата звернення: 12.05.24).

11. Iurchenko V., Melnikova O., Sorokina K., Teliura N. Bulking of activated sludge in the biological treatment of municipal and industrial wastewater, due to the massive development of filamentous bacteria Type 021N. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, Volume 1254, 4th International Conference on Sustainable Futures: Environmental, Technological, Social and Economic Matters (ICSF-2023) IOP Conf. Ser.: Earth Environ. Sci. 1254 012086 DOI 10.1088/1755-1315/1254/1/012086

Актуальні секторальні проблеми стійкості критичної інфраструктури

Наталія Язан,

*здобувачка вищої освіти третього освітньо-наукового рівня
(доктор філософії з Права) Національного аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», старша
інспекторка відділу ювенальної превенції управління превентивної діяльності
Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області,
майор поліції*

e-mail: yazannatasha@ukr.net

ORCID: 0000-00021-7621-9506

науковий керівник

Наталія Філіпенко,

*докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри права гуманітарно-правового факультету
Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна*

e-mail: n.filipenko@khai.edu

ORCID: 0000-0001-9469-3650

ЗАСАДИ БЕЗПЕКИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ ЯК ЕЛЕМЕНТУ СЕКТОРУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Анотація: в доповіді розглянуті питання створення належних умов безпеки для учасників освітнього процесу шляхом не лише стандартних заходів, але й експериментальних проєктів за участю та взаємодією всіх служб і відомств, причетних до забезпечення сталого й безпекового освітнього процесу.

Ключові слова: діти, війна, безпека, навчальні заклади, військова агресія.

Безпека дітей – це пріоритетний напрямок діяльності Національної поліції України, що постійно перебуває в стані динаміки і вдосконалюється відповідно до викликів сьогодення.

Наразі Дніпропетровська область отримала можливість стати одним із 9-ти регіонів України, де відбудеться впровадження проєкту «Служба освітньої безпеки».

Основною метою проєкту є дієве посилення безпечного освітнього середовища для дітей у закладах освіти (далі – школи), удосконалення партнерства та комунікації поліції, адміністрації цих закладів, громади та батьківського врядування, шляхом забезпечення працівниками поліції охорони кожного закладу загальної середньої освіти фізичною охороною.

Практичний етап реалізації проєкту розраховано на 2023 – 2025 роки.

Крок 1 (грудень 2023 року – січень 2024 року) – першочергове забезпечення охороною 106 шкіл, що наближені до території ведення бойових дій та провадять навчання за очною або змішаною формою навчання, за рахунок діючих працівників Управління поліції охорони (далі – УПО) та Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області (далі – ГУНП).

Крок 2 (2024 рік) – забезпечення фізичною охороною усіх шкіл регіону, що провадять навчання за очною або змішаною формою навчання (набір нових працівників УПО).

Крок 3 (2025 рік) – забезпечення фізичною охороною усіх шкіл регіону (набір нових працівників УПО).

Питання, особливості та механізм впровадження проєкту «Служба освітньої безпеки», а також його доцільність безпосередньо для Дніпропетровської області розглядалися на нарадах в обласній військовій адміністрації за участю зацікавлених структурних підрозділів ОВА, підрозділів ГУНП, міжрегіональних територіальних підрозділів Національної поліції, керівників районних та місцевих органів управління у сфері освіти, голів територіальних громад, керівників закладів загальної середньої освіти області, в яких провадиться очне або змішане навчання.

З метою якісного та своєчасного виконання завдань, пов'язаних із впровадженням проєкту «Служба освітньої безпеки», під головуванням начальника поліції Дніпропетровщини створено тимчасову консультативну комісію для співбесід з кандидатами, до складу якої включено представників

керівництва ГУНП, кадрових підрозділів (в т.ч. психологів), підрозділів Департаменту внутрішньої безпеки, ювенальної превенції.

Спільно із представниками поліції, УПО та освіти організовано виїзди до кожного закладу загальної середньої освіти, що визначений, як першочерговий до охорони діючим поліцейським, з метою з'ясування особливостей об'єкту охорони, тривалості навчального процесу, наявності/відсутності засобів відеоспостереження, тривожної сигналізації, укриттів, якісного заповнення паспорту безпеки, а також перевірки наявності наказів (розпоряджень) адміністрації ЗЗСО щодо встановлення режиму доступу до приміщень ЗЗСО (внутрішньо об'єктового режиму).

Силами діючих поліцейських ГУНП та УПО в січні-лютому 2024 року під охорону взято 106 шкіл, що знаходяться в зоні, наближеній до зони бойових дій або зони обстрілів, в яких відсутня фізична охорона з числа ДПО, приватних охоронних структур або муніципальна охорона, зокрема:

Дніпровський район – 35 ЗЗСО (20 619 дітей);

Синельниківський район – 33 ЗЗСО (12 906 дітей);

Павлоградський район – 18 ЗЗСО (11 534 дитини);

Криворізький район – 16 ЗЗСО (2 821 дитина);

Кам'янський район – 4 ЗЗСО (2 545 дітей).

До забезпечення охорони визначених закладів освіти (шкіл), починаючи з кінця січня 2024 року та протягом 6 місяців, залучаються 141 діючих поліцейських: УПО (39), ГУНП Дніпропетровської (62) та Луганської областей (40), з яких 106 основного складу, 35 – резерв.

Окремо слід зазначити, що вказані поліцейські пройшли психологічне тестування, перевірку силами підрозділів кадрового забезпечення, внутрішньої безпеки, криміналістичного аналізу.

У період з 02 по 07 січня 2024 року тимчасовими комісіями проведено співбесіди з кандидатами.

Відібрані кандидати, у період з 08 по 13 січня 2024 року, пройдений медичний огляд, що здійснювався медичними комісіями, із залученням фахівців територіальних медичних об'єднань МВС та психологів.

Поліцейські, які рекомендовані до участі у проєкті, у період з 15 по 21 січня 2024 року пройшли підвищення кваліфікації на базі вищих навчальних закладів МВС України в Дніпропетровській області та з 22 по 28 січня 2023 року – відповідне стажування.

Починаючи з 29 січня 2023 року, відібрані поліцейські забезпечують охорону визначених 106 закладів загальної середньої освіти в Дніпропетровському регіоні.

За результатами проведеної співбесіди, всі 106 кандидати допущені до участі у проєкті, також 35 кандидатів з резерву пройшли відповідні перевірки та співбесіду.

Поліцейські підрозділів ювенальної превенції територіальних (відокремлених) підрозділів поліції ГУНП в Дніпропетровській області були залучені до участі у складанні Паспортів безпеки закладів загальної середньої

освіти. Копії Паспортів безпеки закладів освіти в обов'язковому порядку систематизуються та зберігаються в електронних папках-накопичувачах працівників підрозділів ювенальної превенції.

Поряд з тим, поліцейськими територіальних (відокремлених) підрозділів поліції ГУНП у Дніпропетровській області здійснено виїзди до кожного закладу загальної середньої освіти, які визначені як першочергові до охорони діючими поліцейськими, з метою визначення особливостей об'єкта охорони, тривалості навчального процесу, наявності чи відсутності засобів відеоспостереження, тривожної сигналізації, систем контролю доступу, стаціонарних аротних металодетекторів, укриттів, якісного заповнення паспорта безпеки.

За необхідності, в межах компетенції, працівниками поліції надаються методичні рекомендації щодо удосконалення організації охорони та обладнання відповідними технічними засобами закладів освіти. З цією метою відбувається постійна комунікація з Управлінням поліції охорони у Дніпропетровській області.

Проведений аналіз результатів роботи офіцерів Служби освітньої безпеки доводить, що проєкт «Служба освітньої безпеки» є позитивно-дієвим та ефективним механізмом посилення безпечного освітнього середовища для дітей у закладах освіти і його сталість є запорукою суттєвого зниження рівня злочинності як серед дітей так і по відношенні до них. Подальше впровадження проєкту в усіх закладах загальної середньої освіти дозволить підвищити не лише рівень безпекової складової. Зокрема це стосується:

- підвищення рівня правосвідомості як здобувачів освіти так і освітян та батьків;
- налагодження комунікації поліції, освіти, представників територіальних громад, дітей та цивільного населення на кожній окремій територіальній одиниці;
- постійна присутність конкретного поліцейського в навчальних закладах забезпечить якісне та оперативне реагування на всі випадки протиправної поведінки;
- обізнаність поліцейського щодо потреб конкретної громади, допоможе визначати та якісно виконувати превентивну функцію таким чином, що відповідатиме запитам цієї громади і забезпечуватиме досягнення очікуваних результатів.

Відповідно до вищезазначеного, Наказом Національної поліції України від 12.04.2024 № 398 «Про затвердження Положення про Управління організації служби освітньої безпеки Національної поліції України» затверджено Положення про Управління організації служби освітньої безпеки Національної поліції України [1].

Це Положення регулює питання діяльності Управління організації служби освітньої безпеки Національної поліції України. Управління організації служби освітньої безпеки Національної поліції України (далі – Управління) є самостійним структурним підрозділом центрального органу управління поліції, що керується Конституцією України та законами України, указами Президента

України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції України та законів України, актами Кабінету Міністрів України, міжнародними договорами України, які набрали чинності відповідно до Закону України «Про міжнародні договори України», а також іншими нормативно-правовими актами, у тому числі нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України, організаційно-розпорядчими актами Національної поліції України, та цим Положенням. Діяльність Управління ґрунтується на принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства, безперервності.

Зазначеним Положенням [1] визначені наступні завдання Управління:

1. Участь у реалізації державної політики з питань організації безпечного освітнього середовища, захисту прав і законних інтересів учасників освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти, здійснення у межах своєї компетенції профілактичної діяльності щодо запобігання вчиненню правопорушень, ужиття заходів, спрямованих на попередження та усунення загроз життю та здоров'ю учасникам освітнього процесу, запобігання дитячій бездоглядності, зокрема дітей не охоплених навчанням, виявлення причин і умов, які цьому сприяють, ужиття у межах компетенції заходів для їх усунення.

2. Моніторинг діяльності підпорядкованих підрозділів з метою виявлення причин і умов, які негативно впливають на ефективність виконання поліцейськими покладених на них завдань і функцій в освітньому середовищі, вжиття в межах компетенції заходів щодо їх усунення.

3. Здійснення координації діяльності, організаційно-методичного та інформаційного забезпечення підрозділів організації служби освітньої безпеки Національної поліції України.

4. Проведення превентивної роботи у закладах загальної середньої освіти, ужиття заходів щодо попередження негативних явищ в освітньому середовищі, у тому числі шляхом участі в підборі, професійному навчанні, мотивуванні поліцейських, контролю за їх роботою, а також упровадження та застосування в їх діяльності ефективних методів, критеріїв, алгоритмів, механізмів та інструментів підтримки і контролю.

5. Розвиток і впровадження програм співпраці поліції і закладів загальної середньої освіти, взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими та міжнародними організаціями у сфері безпеки та захисту прав учасників освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, організації превентивної (профілактичної) роботи з ними.

Управління відповідно до покладених на нього завдань виконує наступні функції:

1) інформує керівництво Національної поліції України про стан виконання завдань, що належать до компетенції Управління;

2) організовує та здійснює в межах компетенції координацію діяльності підрозділів організації служби освітньої безпеки головних управлінь Національної поліції в областях та м. Києві та в межах компетенції взаємодіє з

Департаментом патрульної поліції під час здійснення ним координації діяльності підрозділів служби освітньої безпеки управлінь патрульної поліції (далі – підрозділи організації служби освітньої безпеки), а також бере участь у межах компетенції в розробленні проєктів нормативно-правових актів з питань діяльності підрозділів організації служби освітньої безпеки, опрацюванні розроблених іншими органами державної влади проєктів нормативно-правових актів, уносить пропозиції керівництву Національної поліції України щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності Управління та підрозділів організації служби освітньої безпеки;

3) в межах компетенції бере участь в організації та проведенні заходів щодо раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу, здійснює захист прав, інтересів і свобод, життя учасників освітнього процесу від протиправних посягань під час освітнього процесу, забезпечує створення умов для організації безпечного освітнього середовища, зокрема в частині підтримання в закладі загальної середньої освіти умов, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичного та/або психологічного насильства;

4) забезпечує вжиття заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, зокрема сприяння у межах компетенції веденню обліку дітей шкільного віку у встановленому порядку;

5) здійснює співпрацю із суб'єктами освітньої діяльності, спрямовану на організацію, забезпечення та створення умов безпечного освітнього середовища для навчання здобувачів загальної середньої освіти та роботи працівників закладу загальної середньої освіти;

6) організовує проведення превентивних (профілактичних) заходів із учасниками освітнього процесу щодо виявлення та припинення кримінальних та адміністративних правопорушень, учинених дітьми та стосовно них у закладах загальної середньої освіти, недопущення втягнення дітей у протиправну діяльність, пияцтво, жебрацтво, наркоманію та іншу антигромадську діяльність;

7) в межах компетенції забезпечує вжиття заходів щодо запобігання та протидії вчинення домашнього насильства дітьми та стосовно них, жорстокого поводження з ними та реагування на такі факти;

8) забезпечує організацію превентивної (профілактичної) роботи щодо залучення дітей, які перебувають у конфлікті з законом, стали постраждалими (потерпілими) або свідками кримінальних та адміністративних правопорушень та інших учасників освітнього процесу до участі у просвітницько-профілактичних програмах та заходах;

9) здійснює організацію роботи з питань виявлення батьків або інших законних представників дитини, які ухиляються від виконання передбачених законодавством України обов'язків щодо створення належних умов для життя, навчання та виховання дітей;

10) здійснює внесення засновникам та керівникам закладів загальної середньої освіти, незалежно від форм власності, обов'язкових для розгляду подань про необхідність усунення причин і умов, що призводять до вчинення

дітьми та стосовно них адміністративних і кримінальних правопорушення та необхідності забезпечення закладу загальної середньої освіти технічними засобами охорони та фізичною охороною (за потреби);

11) забезпечує організацію здійснення співпраці з громадськістю з питань створення безпечного освітнього середовища;

12) приймає участь в організації роботи щодо протидії негативним викликам та небезпечним тенденціям у дитячому середовищі (безпека в мережі Інтернет, булінг (цькування), екстремальні розваги);

13) розглядає за дорученням керівництва Національної поліції України звернення і запити громадян, народних депутатів України, адвокатські запити та запити на інформацію, вивчає публікації і повідомлення в медіа з питань, що належать до компетенції Управління;

14) за погодженням з керівництвом Національної поліції України здійснює заслуховування керівників підрозділів організації служби освітньої безпеки з питань, віднесених до компетенції Управління;

15) здійснює вивчення передового досвіду правоохоронних органів іноземних держав у сфері протидії кримінальним правопорушенням проти громадської безпеки та порядку, особистих прав і свобод людини і громадянина, прийняття участі у наукових дослідженнях і розробленні за їх результатами державних програм боротьби зі злочинністю, а також підготовці інформаційно-аналітичних, методичних матеріалів щодо стану та підвищення ефективності протидії правопорушенням, які вчиняються проти дітей;

16) забезпечує організацію та проведення нарад, науково-практичних конференцій, семінарів, прес-конференцій, брифінгів за напрямами діяльності Управління;

17) організовує в установленому законодавством України порядку відбір, розстановку, переміщення та професійне навчання поліцейських Управління, забезпечує дотримання ними службової дисципліни та законності;

18) здійснює вивчення обставин і причин надзвичайних подій, що трапилися за участю працівників Управління, приймає участь у проведенні в установленому порядку службових розслідувань за фактами порушення службової дисципліни, вжиття заходів щодо притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності;

19) організовує та здійснює діловодство в Управлінні;

20) здійснює виконання в межах компетенції завдань з мобілізаційної підготовки та готовності до організації та здійснення заходів цивільного захисту працівників Управління [1, с. 2-5].

Підводячи підсумки розгляду питання засад безпеки навчальних закладів України, як елементу сектору критичної інфраструктури в умовах правового режиму воєнного стану можна стверджувати наступне: зазначене питання є настільки актуальним, що не лише Міністерство внутрішніх справ, але й Міністерство освіти та науки, Мінінфраструктури, Мінсоцполітики, а також органи місцевого самоврядування роблять значні кроки для визнання навчальних

закладів України елементом сектору критичної інфраструктури в рамках діючого законодавства.

Список використаних джерел:

1. Наказ Національної поліції України від 12.04.2024 № 398 «Про затвердження Положення про Управління організації служби освітньої безпеки Національної поліції України».